

บทที่ 4

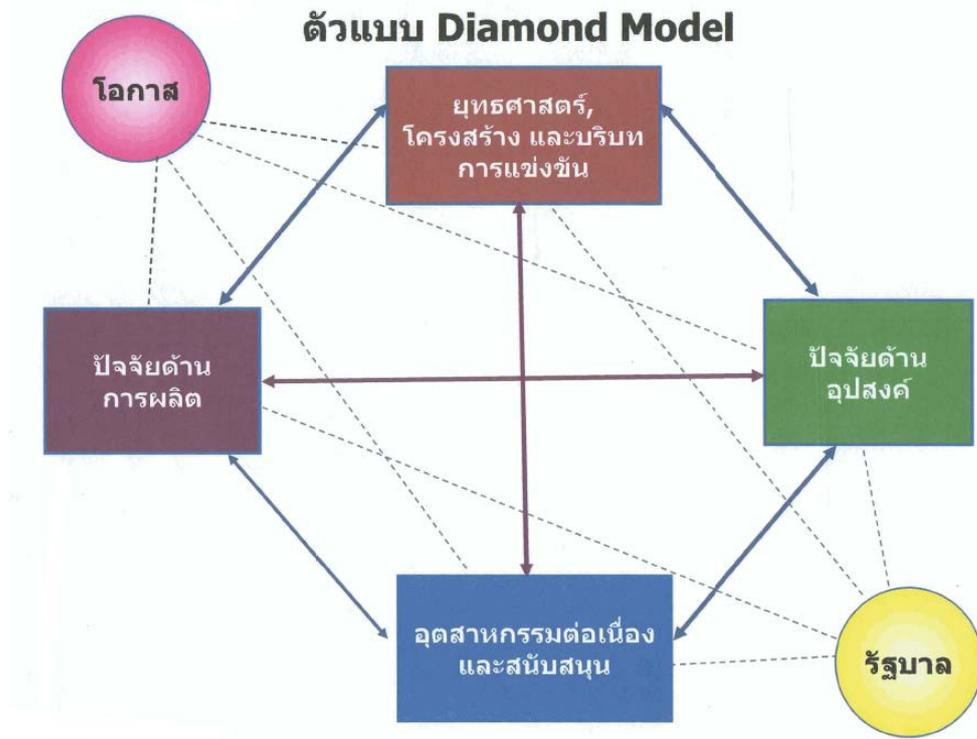
ผลกระทบของข้อตกลงต่อโอกาสและศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพาราไทย

4.1 แนวคิดของการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ผลกระทบของข้อตกลงในการเข้าเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ASEAN Economic Community: AEC) ซึ่งจะเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2558 ที่มีต่อโอกาสและศักยภาพของอุตสาหกรรมยางพาราไทยสำหรับการศึกษานี้จะใช้ตัวแบบไดมอนด์ (Diamond Model) ในการวิเคราะห์

ตัวแบบไดมอนด์เป็นตัวแบบทางเศรษฐกิจ (economic model) ที่ได้รับการพัฒนาโดย Michael E. Porter ในงานเขียนที่ชื่อ “The Competitive Advantage of Nation” แนวคิดของ Porter ได้นำเสนอแนวคิดและทฤษฎีในการเลือกปัจจัยเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมในอาณานิคมที่เกี่ยวข้อเมื่อปัจจัยแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรมเปลี่ยนแปลงไป และต่อมาภายหลังตัวแบบนี้ก็ได้รับการพัฒนาโดยนักวิชาการที่มีชื่อเสียงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (Wikipedia, the free encyclopedia.mht.)

Diamond Model เป็นตัวแบบเพื่อการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายนอกที่จะมีผลต่อศักยภาพการแข่งขัน (external environment analysis for competitiveness) ของอุตสาหกรรมในระดับมหภาค โดยการศึกษาปัจจัยหลักที่แวดล้อมอุตสาหกรรม 4 ด้าน คือ ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านอุปสงค์ ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ โครงสร้างและการแข่งขัน และปัจจัยด้านอุตสาหกรรมสนับสนุนและต่อเนื่อง ทั้งนี้การวิเคราะห์ผลกระทบของปัจจัยเหล่านี้อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยภายนอกอุตสาหกรรมทั้งจากบทบาทของโอกาสและบทบาทของภาครัฐหรือการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกในระดับที่สูงขึ้นและส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่มายังบทบาทของโอกาสและบทบาทของภาครัฐและปัจจัยแวดล้อมอุตสาหกรรมซึ่งในที่สุดก็จะส่งผลกระทบต่อโอกาสและศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมที่สนใจศึกษา แนวคิดของตัวแบบสรุปได้ ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 ตัวแบบ Diamond Model

ในการวิเคราะห์ที่ปัจจัยด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้าน รวมทั้งบทบาทของโอกาสและบทบาทของภาครัฐที่มีประเด็นสำคัญที่ควรคำนึงถึงดังนี้ (ศรีสวัสดิ์ ราชกุลชัช, 2550)

1. ปัจจัยด้านการผลิต เป็นการพิจารณาถึงเงื่อนไขที่แสดงถึงตำแหน่งของประเทศในด้านปัจจัยการผลิตได้แก่
 - 1.1 ด้านทรัพยากรทางกายภาพ ควรพิจารณาในเรื่องความอุดมสมบูรณ์ คุณภาพของที่ดิน แหล่งน้ำ เหลืองแร่ ป่าไม้ สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ เป็นต้น
 - 1.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ควรพิจารณาประเด็นระบบขนส่ง สื่อสาร โทรคมนาคม สาธารณสุข วัฒนธรรม คุณภาพชีวิตของประชากร ท่าเดที่ตั้งหรือตำแหน่งที่ตั้งของประเทศ
 - 1.3 ด้านทรัพยากรมนุษย์ ควรพิจารณาประเด็นจำนวนแรงงาน ทักษะ ต้นทุนค่าแรง ต้นทุนการจัดการ
 - 1.4 ด้านทรัพยากรด้านความรู้ ควรพิจารณาประเด็นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาการ การตลาดแหล่งความรู้ในมหาวิทยาลัย หน่วยงานทางสถิติ คู่มือ รายงาน และงานวิจัย

1.5 ด้านแหล่งเงินทุน ควรพิจารณาประเด็นต้นทุนของเงินทุนภายในประเทศ

2. ปัจจัยด้านอุปสงค์ เป็นการพิจารณาถึงเงื่อนไขต้นทุนความต้องการซื้อหรืออุปสงค์ในระดับประเทศที่มีต่อสินค้าของอุตสาหกรรมในประเทศที่วิเคราะห์โดยควรคำนึงถึงประเทศต่างๆ ดังนี้

2.1 ด้านตลาด คำนึงถึงขนาดและรูปแบบการเติบโตของตลาด

2.2 ด้านความต้องการของผู้ซื้อในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนมาตรฐานและความต้องการของผู้ซื้อ

2.3 ด้านการตอบสนองของธุรกิจ คำนึงถึงโครงสร้าง สัดส่วนความต้องการภายในประเทศที่มีต่ออุตสาหกรรมหรือบริการเพื่อให้ได้เปรียบจากการประหยัดจากขนาด (Economy of Scale) ภาพลักษณ์และการยอมรับสินค้าจากสากล ความสามารถในการปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติม ผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายเพียงพอต่อความต้องการของตลาด

3. ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ โครงสร้างและการแข่งขัน เป็นการพิจารณาเงื่อนไขในประเทศที่ใช้ในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมในประเทศครอบคลุมทั้งเป้าหมายที่เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร การกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมและการแข่งขันโดยคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

3.1 ด้านเป้าหมายและยุทธศาสตร์ โดยพิจารณาการจัดตั้งการดำเนินงานหรือจัดระบบบริหารกิจการและบุคลากร การจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารของกิจการ อิทธิพลจากภาพพจน์ของประเทศ การให้ความสำคัญต่อการตระหนักรู้และยอมรับ เป็นต้น

3.2 ด้านการแข่งขันที่เกิดขึ้นภายในประเทศ ควรพิจารณารูปแบบของธุรกิจใหม่ที่เกิดขึ้นที่แตกต่างและหลากหลาย

3.3 ด้านบริบทในการแข่งขันกับต่างประเทศ ควรพิจารณารูปแบบการแข่งขันและวิธีการได้มาซึ่งการรับความรู้ เช่น จากการถ่ายทอดเทคโนโลยี และการแสวงหาหรือขยายตลาด หรือการสร้างเครือข่ายใหม่ๆ

4. ปัจจัยด้านอุตสาหกรรมต่อเนื่องและสนับสนุน เป็นการพิจารณาเงื่อนไขการมีอยู่หรือการขาดหายของอุตสาหกรรมที่เป็นทั้งผู้จัดหาและซื้อต่อสินค้าและปัจจัยการผลิตในระดับประเทศโดยพิจารณาเรื่องความได้เปรียบในระดับสากล ศักยภาพหรือการได้เปรียบในเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมที่เป็นผู้จัดหา ขีดความสามารถหรือความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

4.1 ด้านอุตสาหกรรมต้นน้ำ (upstream) พิจารณาถึงการผลิตวัตถุดิบเป็นโครงสร้างพื้นฐานของอุตสาหกรรมหลัก มีลักษณะที่ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมากและเทคโนโลยีขั้นสูงเชิงนวัตกรรมหรือมีวัตถุดิบอยู่เป็นจำนวนมาก มีต้นทุนต่ำเพื่อเป็นปัจจัยป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

4.2 ด้านอุตสาหกรรมกลางน้ำ (midstream) พิจารณาถึงอุตสาหกรรมหลักและต่อเนื่องจากต้นน้ำ โดยทำการผลิตและแปรรูป จากการนำเข้าวัตถุดิบหลักจากอุตสาหกรรมต้นน้ำ เป็นอุตสาหกรรมประเภทผลิตหรือแปรรูป ที่มีกระบวนการขั้นตอนการผลิตที่ต้องใช้แรงงานและเทคโนโลยีในระดับปานกลางถึงระดับสูง

4.3 ด้านอุตสาหกรรมปลายน้ำ (downstream) พิจารณาถึงอุตสาหกรรมประเภทการผลิตหรือประกอบผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ซึ่งมีลักษณะอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการและขั้นตอนการผลิต ที่อาจเน้นประเด็นของการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงหรือการมีแรงงานพอเพียง มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและสร้างมูลค่าเพิ่มได้มาก

5. บทบาทด้านโอกาสและบทบาทของภาครัฐ เป็นการพิจารณาบทบาทด้านโอกาสที่เป็นเงื่อนไขใหม่ที่แวดล้อมอุตสาหกรรมของประเทศ และบทบาทของภาครัฐที่จะปรับเปลี่ยนไปจากเงื่อนไขของโอกาสและการเปลี่ยนแปลงตามทิศทางการพัฒนาโดยมีประเด็นพิจารณา ดังนี้

5.1 บทบาทด้านโอกาส ควรพิจารณาถึง

- 5.1.1 เครือข่ายความร่วมมือในระดับสากล เช่น จาก FTA AFTA AEC
- 5.1.2 กฎ กติกา ในระดับสากลที่เปลี่ยนแปลงไป
- 5.1.3 กฎระเบียบด้านการนำเข้า ส่งออก และอัตราภาษี
- 5.1.4 ทิศทางนโยบายหรือการตัดสินใจด้านการเมือง
- 5.1.5 การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและสินค้าทดแทน

5.2 บทบาทของภาครัฐ ควรพิจารณาถึง

5.2.1 นโยบายสนับสนุนของรัฐด้านการค้า คำนึงถึงการส่งเสริมตลาดทุน กำหนดกฎเกณฑ์ นโยบายการค้า และมาตรฐานสินค้า การลงทุนทางด้านวิจัยและพัฒนา นโยบายการเรียนรู้หรือระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย อยู่ในระดับมาตรฐานทั่วไป

5.2.2 การกำหนดนโยบายด้านการลงทุนจากต่างประเทศ คำนึงถึงมาตรการกีดกันทางภาษี (tariff) หรือมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (Non-tariff barrier)

5.2.3 อิทธิพลจากความต้องการของภาครัฐ คำนึงว่ารัฐซึ่งเป็นตัวชีวิตในฐานะเป็นผู้บริโภครายใหญ่ของประเทศ มีต้องการสินค้าเพิ่มหรือชะลอตัว ทำให้มีอิทธิพลเชิงบวกหรือลบต่อระดับราคาและปริมาณของสินค้า

5.2.4 การกำหนดเงื่อนไขส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมที่สนับสนุนเกี่ยวเนื่องกัน

4.2 การวิเคราะห์โอกาสและศักยภาพของอุตสาหกรรมยางพาราไทย

การวิเคราะห์โอกาสและศักยภาพของอุตสาหกรรมยางพาราไทยในระดับมหภาค ด้วย Diamond Model ของ Michael E. Porter ตามกรอบแนวคิดและแนวทางที่กล่าวมาได้แยกการวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของปัจจัยดังต่อไปนี้

4.2.1 ปัจจัยด้านการผลิต

1) ปัจจัยสนับสนุนด้านนวก

(1) ปัจจัยทางด้านทำเลที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์ ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้นมีสภาพเหมาะสมต่อการปลูกยางโดยเฉพะอย่างยิ่งทางภาคใต้และบางจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือซึ่งมีสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ไม่เอื้อต่อการปลูกยางพารามากนักแต่จากการทดลองปลูกและทดสอบทางวิชาการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 โดยสถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตรพบว่าต้นยางเจริญเติบโตเป็นที่น่าพอใจ แม้จะเปิดกรีดได้ช้ากว่าทางภาคใต้ประมาณ 6 เดือน โดยต้นยางที่ปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเปิดกรีดได้เมื่ออายุ 7 ½ ปี ให้ผลผลิตเฉลี่ย 240 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตทางภาคเหนือเฉลี่ย 260 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนผลผลิตทางภาคใต้ 285 กิโลกรัมต่อไร่ แม้พื้นที่ปลูกยางในประเทศไทยจะมีจำกัดในปัจจุบันแต่ด้วยความเหมาะสมด้านสภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นข้อได้เปรียบเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่ผลิตยางธรรมชาติอื่นๆ ประเทศไทยสามารถจัดการเพื่อการเพิ่มผลผลิตยางผ่านทางด้านสายพันธุ์และการจัดการสวนจากประสบการณ์ในการปลูกยางที่ผ่านมากกว่า 50 ปี

(2) ปัจจัยทางด้านผลผลิตหรือวัตถุดิบในระดับต้นน้ำและกลางน้ำ ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยางพาราและเก็บเกี่ยวจำนวนมากโดยในปี 2554 มีพื้นที่เก็บเกี่ยว 12.4 ล้านไร่ แม้จะน้อยกว่าอินโดนีเซียที่มีพื้นที่เก็บเกี่ยว 17.4 ล้านไร่ ซึ่งเป็นประเทศที่มีพื้นที่ปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิตยางพารามากที่สุดในโลกแต่หากพิจารณาผลผลิตเฉลี่ยต่อพื้นที่แล้ว ผลผลิตเฉลี่ยของอินโดนีเซียยังต่ำกว่าของไทยอยู่ประมาณร้อยละ 40 ประเทศไทยจึงเป็นผู้ผลิตยางธรรมชาติรายใหญ่ที่สุดในโลก โดยในปี 2554 มีผลผลิตรวม 3.56 ล้านตัน ปริมาณในประเทศเพียง

0.449 ล้านตัน หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 12.5 ของผลผลิตรวม ที่เหลือเป็นการส่งออก ประเทศไทยจึงยังเป็นผู้ส่งออกยางธรรมชาติอันดับหนึ่งของโลกอยู่จนกระทั่งปัจจุบัน โดยเป็นผู้ส่งออกยางธรรมชาติถึงประมาณ 3.09 ล้านตัน หรือร้อยละ 87.5 ของผลผลิตรวมในประเทศ โดยมีส่วนแบ่งการค้ายางธรรมชาติของโลกสูงถึงร้อยละ 38.54 ดังนั้นประเทศไทยจึงมีวัตถุดิบอย่างเหลือเฟือในการป้อนเข้าอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางที่จะขยายตัวในอนาคต

(3) ความได้เปรียบด้านทำเลที่ตั้ง โครงสร้างพื้นฐานและระบบคมนาคมขนส่ง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศผู้ผลิตและส่งออกยางพาราธรรมชาติสำคัญ เช่น อินโดนีเซีย ที่มีสภาพภูมิประเทศเป็นเกาะ และเวียดนามที่ยังมีสภาพโครงสร้างพื้นฐานต่ำกว่า ดังนั้น ประเทศไทยจึงอยู่ในสถานะที่ได้เปรียบคู่แข่งค่อนข้างมาก

2) ปัจจัยด้านลบ

(1) การขยายพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกยางในประเทศไทยในปัจจุบันมีข้อจำกัด พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกยางในภาคใต้ขยายต่อไปอีกไม่ได้แล้ว ดังนั้นพื้นที่ปลูกยางจึงขยายไปทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือตามลำดับแม้ปัจจุบันพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนืออาจขยายเพิ่มได้บ้างแต่ก็เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการปลูกยางน้อยลง เช่น เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง เป็นพื้นที่ที่คุ่มเกินไป หรือเป็นพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำฝนต่ำกว่า 1,250 มิลลิเมตรต่อปี หรือมีจำนวนวันที่มีฝนตกน้อยกว่า 120-150 วันต่อปี เป็นต้น ดังนั้นในอนาคตประเทศไทยจะหวังพึ่งการเพิ่มปริมาณผลผลิตจากการขยายพื้นที่เพาะปลูกต่อไปอีกไม่ได้แล้ว

(2) เกิดการขาดแคลนแรงงานทั้งในระดับการผลิตของเกษตรกรเจ้าของสวนยางซึ่งถือเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำ และในการแปรรูปผลผลิตซึ่งถือเป็นอุตสาหกรรมกลางน้ำ ในระดับการผลิตขั้นต้นนั้นแม้ส่วนใหญ่เกษตรกรผู้ผลิตยางจะใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นหลักแต่สัดส่วนการใช้แรงงานจ้างก็มีสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยในภาคใต้ส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจ้างจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและแรงงานต่างด้าว ส่วนในขั้นของการแปรรูปเบื้องต้นที่ดำเนินการในรูปของสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรจะใช้แรงงานต่างด้าวเป็นส่วนใหญ่

(3) แรงงานในขั้นการผลิตต้นน้ำและหน่วยธุรกิจหรือหน่วยแปรรูปในขั้นกลาง ยังขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาทักษะอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อเพิ่มผลผลิต พัฒนาประสิทธิภาพ และสามารถสนองความต้องการของอุตสาหกรรมปลายน้ำ

(4) เริ่มมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกยางเข้าไปในประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนที่มีต้นทุนด้านที่ดินและค่าแรงต่ำกว่าประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศลาว กัมพูชา เมียนมาร์ เวียดนาม รวมถึงอินโดนีเซียโดยอาศัยความได้เปรียบจากการเข้าเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในด้านที่เป็นฐานการผลิตเดียวกันเพื่อการผลิตและส่งออกสนองความต้องการตลาดยางธรรมชาติในตลาดสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตลาดประเทศจีน ซึ่งเป็นตลาดส่งออกยางธรรมชาติที่สำคัญที่สุดของไทย

(5) ในขั้นการผลิตและแปรรูปขั้นต้นเริ่มสร้างปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนในท้องถิ่น น้ำเสีย ที่ยังขาดการดูแล ป้องกันและแก้ไขปัญหานั้น

(6) ต้นทุนในการปลูกยางโดยเฉพาะการปลูกยางใหม่เพิ่มสูงขึ้นทั้งต้นทุนด้านที่ดิน แรงงาน และปุ๋ยเคมีส่งผลให้ต้นทุนโดยรวมมีแนวโน้มสูงขึ้นโดยต่อเนื่อง

4.2.2 ปัจจัยด้านอุปสงค์

1) ปัจจัยสนับสนุนด้านบวก

(1) เมื่อดูแนวโน้มการผลิตยางแปรรูปหรือผลิตภัณฑ์ยางที่ต้องการวัตถุดิบป้อน สามารถพึ่งพาวัตถุดิบในประเทศได้อย่างเหลือเฟือโดยไม่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศ

(2) มีอุตสาหกรรมต่อเนื่องขนาดใหญ่ที่มีความต้องการวัตถุดิบจากยางธรรมชาติเพื่อการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้าย เช่น ธุรกิจผลิตยางนอกและยางในรถยนต์ ธุรกิจผลิตถุงมือยาง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับยางธรรมชาติต่างๆ เป็นต้น

2) ปัจจัยด้านลบ

(1) อุปสงค์ต่อผลิตภัณฑ์ยางธรรมชาติในประเทศอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณผลผลิตยางธรรมชาติที่ผลิตได้ภายในประเทศโดยมีความต้องการเพียงร้อยละ 12.55 ของปริมาณผลผลิตรวมในประเทศ ดังนั้นจึงต้องพึ่งพาตลาดส่งออกเป็นหลัก

(2) ตลาดส่งออกทั้งยางธรรมชาติและผลิตภัณฑ์ยางกระจุกตัวในตลาดหลักๆ เช่น จีน สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น โดยเฉพาะตลาดจีนเป็นตลาดใหญ่ที่สุด ซึ่งในอนาคตจีนกำลังเพิ่มการผลิตยางธรรมชาติในประเทศและส่งเสริมการปลูกยางพาราในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีพรมแดนติดกับจีน เช่น พม่า ลาว และเวียดนาม ซึ่งอาจมีแนวโน้มลดความต้องการนำเข้ายางธรรมชาติและผลิตภัณฑ์ยางจากต่างประเทศลงในช่วง 5-7 ปีข้างหน้า

4.2.3 ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ โครงสร้างและการแข่งขัน

1) ปัจจัยด้านบวก

(1) ประเทศไทยส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มในผลผลิตน้ำยางสดและยางแผ่นดิบโดยการแปรรูปและเริ่มมียุทธศาสตร์ในการเพิ่มความต้องการใช้ยางธรรมชาติและผลิตภัณฑ์ยางในประเทศ เช่น การนำผลิตภัณฑ์จากยางธรรมชาติไปทำถนน เป็นต้น

(2) ประเทศไทยมีการส่งเสริมการผลิต การพัฒนาและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ยางธรรมชาติผ่านการเก็บเงินสงเคราะห์ (CESS) ที่เก็บจากผู้ส่งออกยางนอกราชอาณาจักร ที่เงินส่วนนี้สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมการปลูกทดแทนอย่างเป็นระบบ ถูกหลักวิชาการเพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร

(3) ประเทศไทยกำลังดำเนินยุทธศาสตร์ด้านการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการด้านยางมากโดยการรวมองค์การด้านการส่งเสริมการปลูกและการแปรรูป การวิจัยและพัฒนาและด้านการตลาดเพื่อการ

บริหารจัดการอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศให้เป็นเอกภาพและอย่างมีประสิทธิภาพโดยอยู่ในขั้นตอนสุดท้ายของการก่อตั้ง “การยางแห่งประเทศไทย” ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการยางพาราเป็นไปอย่างมีเอกภาพ เป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ปัจจัยด้านลบ

(1) มีความเหลื่อมล้ำทั้งในแง่ขนาดและจำนวน เงินทุน เทคโนโลยี และการบริหารจัดการระหว่างหน่วยผลิตในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมปลายน้ำมักเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ (Les) ที่มีศักยภาพสูงมากทั้งทางด้านเงินทุนและเทคโนโลยี รวมถึงอำนาจการตลาดส่งผลให้เป็นผู้มีอำนาจต่อรองสูง และส่งผลต่อไปยังผู้ผลิตหรือเกษตรกรในระดับต้นน้ำ

(2) ตลาดยางธรรมชาติในระดับท้องถิ่นยังเป็นตลาดของพ่อค้าคนกลางที่มีอำนาจต่อรองเหนือผู้ผลิตหรือกลุ่มผู้ผลิตในท้องถิ่นทำให้เกิดการเอาเปรียบด้านราคา

(3) ยังขาดหน่วยงานกลางในการกำหนดและออกแบบมาตรฐานโรงงานแปรรูปที่เหมาะสมกับกำลังการผลิตและคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการกำหนดมาตรฐานของผลิตภัณฑ์เชื่อมโยงได้กับราคามาตรฐานสากลโดยเฉพาะในขั้นของการแปรรูปเบื้องต้นในระดับท้องถิ่น

(4) ยังขาดการถ่ายทอดข้อมูลด้านมาตรฐานทางเทคนิคหรือมาตรฐานบังคับที่แตกต่างในตลาดยางธรรมชาติที่สำคัญรวมถึงตลาดอาเซียนให้กับผู้ผลิตหรือกลุ่มแปรรูปในระดับท้องถิ่นเพื่อลดข้อจำกัดด้านการตลาดในต่างประเทศ

4.2.4 ปัจจัยด้านอุตสาหกรรมต่อเนื่องและสนับสนุน

1) ปัจจัยด้านบวก

(1) ในภาพรวมในระดับประเทศมีความเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานระหว่างอุตสาหกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

2) ปัจจัยด้านลบ

(1) ผู้ผลิตหรือเกษตรกรเป็นจำนวนมากกว่าครึ่งของผู้ผลิตหรือเกษตรกรชาวสวนยางอยู่นอกการดูแล แนะนำช่วยเหลือทางวิชาการและการส่งเสริมจาก ศกย. อย่างเป็นระบบเพื่อการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต

(2) อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องในระดับกลางน้ำยังขาดระบบสนับสนุนด้านการกำหนดมาตรฐานโรงงานและมาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์

(3) อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องในระดัปลาน้ำยังพึ่งพาเทคโนโลยีการผลิตและแปรรูปขั้นต้น และชั้นกลาง รวมทั้งยังเน้นการใช้แรงงานกึ่งทักษะเป็นส่วนใหญ่

(4) อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องในระดัปลาน้ำกระจุกตัวในเขตภาคกลางหรือเมือง อุตสาหกรรมไม่ได้กระจายอยู่ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิตส่วนใหญ่ของประเทศ

(5) ขาดหน่วยงานกลางที่จะดูแลเชื่อมโยงและสนับสนุนอุตสาหกรรมยางพาราอย่างครบวงจรทั้งอุตสาหกรรมในระดัปลาน้ำ กลางน้ำ และปลาน้ำ

4.2.5 บทบาทด้านโอกาสและอุปสรรคจากการเข้าเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1) ปัจจัยด้านบวก

(1) การยกเลิกอุปสรรคด้านภาษีและไม่ใช้ภาษีวัตถุดิบหรือสินค้าขั้นกลางที่นำมาใช้ใน อุตสาหกรรมยางเป็นส่วนอุตสาหกรรมปลาน้ำจะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงโดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้ปัจจัยการผลิตพวกน้ำยางสด ทรินปีวทาไดอิน น้ำยางสังเคราะห์อื่นๆ ยางเส้น ยางแผ่นและผลิตภัณฑ์ยางชนิดต่างๆ ที่ทำจาก ยางวัลแคนไซ

(2) สินค้าส่งออกยางที่ได้รับประโยชน์จากการยกเลิกอุปสรรคทางการค้าของกลุ่มประเทศ อาเซียน เช่น กุ้งมือยาง ยางยานพาหนะ ยางรถของ ท่อยาง สายพานลำเลียง และผลิตภัณฑ์ยางที่ใช้ในทางเกษตรกรรม แต่ทั้งนี้อาจมีอุปสรรคจากคู่แข่งจากมาเลเซีย แม้ในปัจจุบันประเทศไทยยังอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบทางด้าน เงินทุน วัตถุดิบและค่าแรง

(3) การเคลื่อนย้ายการลงทุนและเงินทุนเสรีรวมถึงการตกลงร่วมกันของคุณสมบัติด้าน วิชาชีพ การอำนวยความสะดวกและการคุ้มครองการลงทุนจะทำให้เกิดการลงทุนในลักษณะร่วมทุน (joint ventures) ในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางที่ประเทศไทยยังไม่มีเทคโนโลยีที่ตีพอรวมถึงดึงดูดการลงทุนจากประเทศ นอกกลุ่มที่มีเงินทุนและเทคโนโลยีสูงโดยพึ่งพาแหล่งวัตถุดิบที่มีอยู่เหลือเฟือในประเทศไทย

(4) ข้อตกลงในด้าน การอำนวยความสะดวกในด้าน การขนส่งและโลจิสติกส์ การขนส่งข้ามแดนและสินค้าผ่านแดนจะทำให้มีการขนส่งสินค้ากลุ่มผลิตภัณฑ์ยางทั้งในรูปวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูปเป็นไปอย่างคล่องตัวและสามารถลดต้นทุนการขนส่งได้

(5) ข้อตกลงร่วมในการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะเป็นการส่งเสริมผู้ประกอบการหรือกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ยางให้สามารถลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและขยายการผลิตได้เพิ่มขึ้น

(6) การยอมรับหลักปฏิบัติจากมาตรฐานการผลิตและการตลาดมาใช้ในภูมิภาคอย่าง ต่อเนื่องจะทำให้มาตรฐานการผลิตและการจำหน่ายในทุกสาขาการผลิตโดยมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่เป็นสากล เหล่านี้จะถูกส่งผ่านมายังสาขาผลิตภัณฑ์ยาง ซึ่งในที่สุดอำนาจประโยชน์ต่อการส่งออกในภาพรวมในอนาคต

(7) สินค้าทดแทนยางธรรมชาติได้แก่ยางสังเคราะห์ต่างๆ ซึ่งเป็นผลผลิตจากเชื้อเพลิงฟอสซิลมีศักยภาพในการแข่งขันต่ำลงเพราะเป็นสินค้าที่มีแนวโน้มขาดแคลนและราคาแพงขึ้นในอนาคต

2) ปัจจัยด้านลบ

(1) ในระดับอุตสาหกรรมต้นน้ำ เกษตรกรผู้ผลิตจะเผชิญกับการแข่งขันจากผู้ผลิตในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนที่สามารถผลิตได้ในต้นทุนที่ต่ำกว่า เนื่องจากข้อได้เปรียบในเรื่องต้นทุนที่ดินและค่าแรงที่ต่ำกว่า รวมทั้งยังมีความได้เปรียบด้านความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำซึ่งมีมากกว่าของประเทศไทย

(2) ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมต้นน้ำมีแนวโน้มประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานเนื่องจากผลของการขยายการค้าและการลงทุน การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจส่งผลให้แรงงานต่างด้าวที่ทำงานให้กับหน่วยการผลิตในระดับอุตสาหกรรมต้นน้ำถูกดึงไปทำงานในประเทศของตน โดยเฉพาะแรงงานในกลุ่มประเทศคู่มาชิกใหม่ของอาเซียน (CLMV) ทำให้มีแนวโน้มที่ประเทศไทยจะเกิดการขาดแคลนแรงงานในระดับการผลิตขั้นต้นในระยะยาว

(3) ในระดับอุตสาหกรรมกลางน้ำอันได้แก่ธุรกิจแปรรูปขึ้นต้นหรือขึ้นกลางที่ดำเนินกิจการโดยผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม หรือกลุ่มเกษตรกรที่รวมตัวกันในรูปกลุ่มแปรรูปหรือสหกรณ์ ผลจากการเคลื่อนย้ายการลงทุนและเงินทุนเสรีจะทำให้ผู้ประกอบการที่ขาดความเข้มแข็งด้านเงินทุนและเทคโนโลยีจะมีการแข่งขันจากผู้ประกอบการรายใหม่ที่มีความเข้มแข็งทั้งด้านเงินทุน เทคโนโลยี การจัดการจนอาจทำให้กลุ่มผู้ผลิตเดิมอ่อนแอจนรวมถึงกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรที่ สกย. เข้าไปส่งเสริมอยู่ในปัจจุบัน

(4) มีแนวโน้มเกิดการขาดแคลนแรงงานในระดับอุตสาหกรรมกลางน้ำด้วยเหตุผลเดียวกับข้อ (2)

(5) ในระดับอุตสาหกรรมปลายน้ำ ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่ขาดแคลนเงินทุนและเทคโนโลยีอาจถูกครอบงำด้วยนักลงทุนต่างชาติ

(6) ประเทศมาเลเซียเป็นผู้ผลิตขอมหลักในความรับผิดชอบด้านการใช้ห้องปฏิบัติการทดสอบเพื่อการรับรองและยอมรับผลรายงานการทดสอบและสอบเทียบของผลิตภัณฑ์ยางในอาเซียน ดังนั้นในอนาคตประเทศไทยอาจมีอุปสรรคหรือเกิดความเสียหายเปรียบในด้าน การกำหนดและรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศไทย

4.2.6 บทบาทของภาครัฐ

บทบาทของภาครัฐในปัจจุบันที่ส่งเสริมสนับสนุนหน่วยผลิตและตลาดทั้งในด้านเงินทุน เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา การสร้างมูลค่าเพิ่ม การปกป้องคุ้มครองอุตสาหกรรมจากผลกระทบของการค้าเสรีและการรวมกลุ่ม รวมถึงการเพิ่มอุปสงค์ความต้องการของภาครัฐเองที่มีต่ออุตสาหกรรมยางพาราไทย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพาราและการจัดตั้งสถาบันพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพารา โดยความเห็นชอบตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2554 โดยมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2554)

(1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพารา ประกอบด้วย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบุคลากร ห้องทดสอบ และการสร้างและพัฒนาฐานข้อมูล ในระยะ 5 ปี โดยสนับสนุนงบประมาณดำเนินงาน/โครงการ แบ่งเป็น ระยะดังนี้

- ปี 2555 จำนวน 10 ล้านบาท
- ปี 2556 จำนวน 110 ล้านบาท
- ปี 2557 จำนวน 105 ล้านบาท
- ปี 2558 จำนวน 95 ล้านบาท
- ปี 2559 จำนวน 85 ล้านบาท

รวมงบประมาณทั้งสิ้น 405 ล้านบาท โดยมอบหมายให้สำนักงานงบประมาณไปพิจารณาแนวทางการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนตามแผนงาน

การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพารามีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบุคลากร ห้องทดสอบ และการสร้างและพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อต่อยอดการพัฒนาอุตสาหกรรมยางในชั้นกลางนำและปลายนำ อีกทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพาราจึงต้องเสนอกับคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบยุทธศาสตร์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพารา และการจัดตั้งสถาบันพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพารา ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพารา โดยการพัฒนาเทคโนโลยีคุณภาพวัตถุดิบกลางนำและห้องทดสอบผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพาราเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพาราของไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากรทางด้านวิจัยออกแบบและช่างเทคนิคในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพารา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างและพัฒนาฐานข้อมูลอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพารา โดยการสำรวจรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร และทิศทางเทคโนโลยี ตลอดจนมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพารา

(2) การจัดตั้งสถาบันพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพาราให้อยู่ในรูปแบบองค์กรอิสระภายใต้อุตสาหกรรมพัฒนามลนิธิเพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพาราดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางของประเทศไทยให้เติบโตอย่างมีประสิทธิผลและสามารถแข่งขันได้ในระดับโลก โดยจะเป็นหน่วยงานหลักในการวิจัยและพัฒนาถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และสร้างนวัตกรรมในการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ยางอย่างเป็นระบบและมีความหลากหลายต่อเนื่อง

(3) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากยุทธศาสตร์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพารา และการจัดตั้งสถาบันพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพารา มีดังนี้

1. อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพาราได้รับการพัฒนาอย่างครบวงจรและเป็นศูนย์กลางของการวิจัย พัฒนาและการทดสอบผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพารา พัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพาราทั้งระบบ

มูลค่าเพิ่ม

เฟอร์นิเจอร์

2. เพิ่มปริมาณการใช้วัตถุดิบยางธรรมชาตินำมาทำผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและสร้าง
3. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์จากไม้ยางพาราและพัฒนาอุตสาหกรรม
4. เพิ่มการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยางพาราทำรายได้ให้ประเทศเพิ่มขึ้น

2) แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย (National Industrial Development Plan)

พ.ศ.2555-2574

อุตสาหกรรมยางเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญทั้งในด้านการเป็นผลิตภัณฑ์และอุตสาหกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกับอุตสาหกรรมที่สำคัญประเภทอื่น ในฐานะที่ยางสามารถเป็นวัตถุดิบในการผลิตอุตสาหกรรมอื่นอีกทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าการส่งออกที่สามารถทำรายได้ให้กับประเทศที่เป็นแหล่งเพาะปลูกและแหล่งผลิตที่สำคัญ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมยาง เนื่องจากเป็นประเทศที่ผลิตและส่งออกยางธรรมชาติมากที่สุดของโลก

กระทรวงอุตสาหกรรมได้ประเมินปัญหาอุปสรรคของอุตสาหกรรมยางพาราไทยทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยางโลก และทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยางไทย ไว้ดังต่อไปนี้

(1) ด้านปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมยาง

- เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตของไทยมีประสิทธิภาพการผลิตต่ำกว่าประเทศมาเลเซียประมาณเท่าตัว
- ขาดการสร้างมาตรฐานตราสินค้ายางมือยางที่ผลิตจากประเทศไทย ตั้งขึ้นในกรณีของประเทศมาเลเซียที่มีมาตรฐาน SMG (Standard Malaysian Gloves) ซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดหลัก คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ความผันผวนของราคายางแปรปรวนขึ้นต้น ส่งผลให้ในอุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยางในภาพรวม มีความเสี่ยงในการบริหารจัดการต้นทุนวัตถุดิบ
- กลุ่มผู้ผลิตขนาดเล็กและขนาดกลางในอุตสาหกรรมยางพาราโดยเฉพาะยางล้อรถยนต์ในประเทศไทยยังขาดตราสินค้าที่เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคในกลุ่มยางล้อรถยนต์ ซึ่งให้ความสำคัญกับตราสินค้าเป็นหลัก
- ในอุตสาหกรรมยางพาราขณะยังขาดนโยบายในการควบคุมและกำจัดยางพาราพาราที่หมดสภาพแล้ว ก่อให้เกิดมลภาวะต่อประเทศ เนื่องจากการกำจัดขยะจากอุตสาหกรรมยางพาราพาราที่ผิดวิธี
- ในอุตสาหกรรมยางพาราในกลุ่มรถบรรทุก ผู้ประกอบการภายในประเทศยังขาดความรู้ (Know-how) ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางล้อรถบรรทุกไปสู่อุตสาหกรรมใหม่ คือ เทคโนโลยี Radial ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้บริโภคเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากประสิทธิภาพ และความคุ้มค่าของราคา

(2) ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยางโลก

- ทวีปเอเชียยังคงมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางด้านการผลิตและการกำหนดราคาของยางและผลิตภัณฑ์จากยาง
- ประเทศจีนจะเป็นประเทศผู้ใช้จ่ายรายใหญ่ที่สุดที่มีบทบาทสำคัญภายในระยะเวลา 10-15 ปีข้างหน้า จากการเติบโตอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมยานยนต์ภายในประเทศ
- กระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ผลิตเลือกใช้ยางธรรมชาติเป็นวัตถุดิบมากกว่ายางสังเคราะห์
- ปริมาณการใช้ยางสังเคราะห์อาจจะลดลง เนื่องจากปิโตรเลียมซึ่งเป็นสารตั้งต้นในการผลิตมีแนวโน้มราคาสูงขึ้นตามการแปรผันของราคาน้ำมัน และถูกแทนที่ด้วยยางธรรมชาติ
- อินโดนีเซียจะกลายเป็นผู้ส่งออกหลักยางธรรมชาติในอนาคตจากการมีพื้นที่และขยายพื้นที่เพาะปลูกมากกว่าทุกประเทศ

(3) ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย

- เป็นศูนย์กลางตลาดการซื้อ ขาย วัตถุดิบยางที่สามารถกำหนดปริมาณการผลิตและราคายางได้เอง
- เป็นแหล่งผลิตและส่งออกยางและผลิตภัณฑ์ยางอันดับที่ 1 ของโลกทั้งยางดิบและผลิตภัณฑ์ยางโดยมีสินค้าหลัก 2 กลุ่ม คือ
 - กลุ่มที่หนึ่ง ผลิตภัณฑ์ยางสำหรับยานพาหนะ เช่น ยางรถจักรยานยนต์ รถบรรทุก โดยเฉพาะยางล้อดอกกรดยนต์และผลิตภัณฑ์ยางที่ใช้ในยานพาหนะ และพัฒนาให้มีศักยภาพในการผลิตยางเส้นลวด (Radial Type)
 - กลุ่มที่สอง ผลิตภัณฑ์ยางที่สำคัญ เช่น ถุงมือ ถุงยางอนามัย เส้นด้ายยางยืดหรือที่นอน โดยจะสามารถก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำแทนประเทศมาเลเซีย ภายในปี 2563
- มีการ Reuse Recycle Re-manufacture ผลิตภัณฑ์ยางที่ช่วยในการลดปริมาณมลภาวะที่เกิดจากยางเก่า
- มีศูนย์ทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ยางที่ช่วยในการตรวจสอบมาตรฐานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางที่ใช้ในภูมิภาคอาเซียน และแบ่งฐานหรือขยายสาขาการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ยางจากประเทศมาเลเซียมาสู่ประเทศไทย
- สร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ยางบางประเภทโดยเป็นผู้กำหนดและควบคุมมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ยางบางกลุ่มเช่น Thailand gloves standard
- ขยายอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางในประเทศให้มากขึ้นและเพิ่มตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์ยางของไทย

เมื่อกำหนดทิศทางทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยางไทยแล้วกระทรวงอุตสาหกรรมได้กำหนดแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยางของไทยเพื่อเป็นแนวทางและเป้าหมายในการบริหารจัดการโดยสรุปดังแสดงในภาพที่

ที่มา : กระทรวงอุตสาหกรรม, 2554

ภาพที่ 4.2 สรุปแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยาง

3) หน่วยงานภาครัฐที่สนับสนุนอุตสาหกรรมยางพาราในห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่มูลค่า

(1) สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.)

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทส่งเสริมที่ไม่แสวงหากำไร ตั้งก่อกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ. 2503 ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขในปี 2505 2518 และ 2530 รวม 3 ครั้ง มีวัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินกิจการให้การสงเคราะห์การทำสวนยาง และการสงเคราะห์ปลูกแทนด้วยไม้ยืนต้นชนิดอื่นที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ยังมีภารกิจพิเศษที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลนอกเหนือจากภารกิจตามพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางแล้ว รัฐบาลยังมอบนโยบายให้ สกย. ช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยางให้รวมตัวจัดตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยาง โดยจัดสรรงบประมาณ สร้างโรงผลิตยางแผ่นดึงแห้งและรมควันให้กับกลุ่มเกษตรกรเพื่อแปรรูปผลผลิตเป็นยางแผ่นรมควัน หรืออบแห้ง สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่รวมตัวกันไม่มากพอที่จะจัดตั้งสหกรณ์ รัฐก็ให้ สกย. จัดสร้างโรงเรือนผลิตยางแผ่นดิบคุณภาพดีให้ นอกจากนี้รัฐยังมอบหมายให้ สกย. จัดตลาดประมูลยางระดมท้องถิ่น เพื่อให้เกษตรกรและพ่อค้ามาซื้อขายผลผลิตที่ได้คุณภาพมาตรฐานและราคาที่เป็นธรรม

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง สกย.

1. ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกยางพันธุ์ดีหรือไม่ขึ้นต้นทดแทนยางเก่า และส่งเสริมให้เกษตรกรที่ไม่มียางมาก่อน ได้ปลูกสร้างสวนยางพันธุ์ดี โดยให้ทุนสงเคราะห์รวมทั้งคำแนะนำทางวิชาการ เพื่อให้มีผลผลิตและรายได้เพิ่มขึ้น
2. พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้เป็นที่ยอมรับของตลาด โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม
3. พัฒนาระบบ และกลไกตลาด ให้เกษตรกรชาวสวนยาง ได้รับความเป็นธรรมในด้านราคา
4. จัดตั้งและพัฒนาองค์กรเกษตรกรชาวสวนยาง ให้เข้มแข็ง มีศักยภาพ ในการพัฒนาและอำนาจต่อรองที่สูงขึ้น

(2) องค์กรสวนยาง

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2492 อนุมัติให้จัดตั้งเป็นองค์การขึ้น เรียกว่า “องค์การสวนยางนาบอน” สังกัดสำนักปลัดกระทรวงเกษตรฯ โดยมิตินี้

1. ให้กองยางซึ่งได้รับงบประมาณค่าใช้จ่ายทำสวนยางนาบอนอยู่แล้ว คงดำเนินการต่อไปภายในจำนวนเนื้อที่และวงเงินที่ได้รับ
2. อนุมัติให้ตั้งองค์การสวนยางขึ้นในกระทรวงเกษตร เพื่อดำเนินการทำสวนยางส่วนที่เหลือจากกองยางทำ

องค์การสวนยางนาบอน ได้รับทุนจากกระทรวงการคลังมาดำเนินงานในขั้นต้นจากเงินงบประมาณประจำปี 2493 เป็นเงิน 3,400,000 บาท ในการจัดตั้งองค์การสวนยางนาบอนนั้น มีวัตถุประสงค์คือ

1. ผลิตยางแผ่นรมควันออกจำหน่าย
2. จำหน่ายน้ำยางสด
3. ดำเนินกิจการในการผลิตตามหลักวิชาการ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน และทำการค้นคว้าทดลองส่งเสริมไปในขณะเดียวกันด้วย

4. อบรมฝึกเกษตรกรไทยให้มีความรู้ความชำนาญในการผลิตยาง

นับตั้งแต่ปี 2493 เป็นต้นมา องค์การสวนยางได้ดำเนินการและขยายงานออกไปหลายประการ เช่น ทดลองสร้างสวนโกโก้ในเนื้อที่ 300 ไร่ สร้างสวนยางพันธุ์ดีเพิ่มเติมในเนื้อที่ว่างเปล่าประมาณ 5,500 ไร่ สร้างสวนกาแฟ ในเนื้อที่ 700 ไร่ สร้างโรงงานผลิตกระดาษไฟฟ้าจากน้ำยาง เพื่อนำพลังงานไฟฟ้ามาใช้ในโรงงานผลิตยางและแสงสว่าง และได้สร้างโรงงานผลิตยางเครปจากเศษยาง ต่อมาในปี พ.ศ.2504 กระทรวงเกษตรได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง เพื่อให้องค์การสวนยางมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเปลี่ยนชื่อจาก “องค์การสวนยางนาบอน” เป็น “องค์การสวนยาง” ดำเนินกิจการและบริหารงาน ภายในขอบเขตของวัตถุประสงค์ที่มีบัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง พ.ศ.2504 เป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง พ.ศ. 2504 กำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การสวนยางไว้ดังนี้

1. ประกอบเกษตรกรรม ซึ่งมีการทำสวนยางพารา เป็นสำคัญ รวมทั้งการสร้างแปดงเพาะ และแปดงขยายพันธุ์ยางพารา
2. ผลิตยางแผ่นรมควัน ยางเครปขาว น้ำยางข้น ยางผง ยางแท่ง ยางชนิดอื่นๆ และสารประกอบของยางพารา
3. ประดิษฐ์ หรือผลิตวัตถุจากยางพารา
4. ผลิตและจำหน่ายพลังงาน เพื่อประโยชน์แก่กิจการและกิจการ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ขององค์การสวนยาง

5. ประกอบการค้าและธุรกิจเกี่ยวกับผลิตผล ผลิตภัณฑ์ และวัตถุดิบที่ได้ ที่เกิดจากกิจการตาม ข้อ 1, 2, 3 และ 4 และเครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องจักรกล และอุปกรณ์เกษตรกรรม
6. อำนวยบริการแก่รัฐและประชาชนเกี่ยวกับยางพารา

(3) สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร

สถาบันวิจัยยาง (Rubber Research Institute of Thailand: RRIT) มีหน้าที่รับผิดชอบในการค้นคว้าวิจัยและพัฒนาด้านการผลิต ด้านเศรษฐกิจ และการตลาดด้านอุตสาหกรรมแปรรูปยางและผลิตภัณฑ์ยาง การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เป็นผลงานวิจัยให้สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง และการส่งเสริมการเกษตรนำไปเผยแพร่สู่เกษตรกร มีห้องปฏิบัติการวิเคราะห์และทดสอบผลิตภัณฑ์ยาง รวมถึง พรบ. ควบคุมยาง พ.ศ.2542 ได้ให้อำนาจสถาบันวิจัยยางในการกำกับดูแลการนำเข้าและส่งออกต้นยาง การทำยาง การค้ายาง การบรรจุหีบห่อเพื่อการส่งออก มาตรฐานยาง และประสานความร่วมมือด้านยางกับองค์กรระหว่างประเทศ (สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร, 2553)

(4) สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.)

สมอ. มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มติคณะรัฐมนตรี นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนแม่บทของกระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2555)

วัตถุประสงค์การดำเนินงาน

1. คุ้มครองผู้บริโภค
2. รักษาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ
3. พัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก
4. สร้างความเข้มแข็งในการซื้อขายขจัดปัญหา และอุปสรรคทางการค้าที่เกิดจาก

มาตรการด้านมาตรฐาน

การดำเนินกิจกรรมด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมซึ่งรวมถึงผลิตภัณฑ์ยางของ สมอ.

1. การกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล
2. การรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์
3. การรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน
4. การรับรองระบบงาน
5. การบริหารข้อค้นพบมาตรฐาน
6. การปฏิบัติตามพันธกรณีตามความตกลงภายใต้องค์การการค้าโลก
7. งานด้านมาตรฐานระหว่างประเทศและภูมิภาค
8. การส่งเสริมมาตรฐานและพัฒนาด้านมาตรฐาน
9. การพัฒนาบุคลากรด้านมาตรฐานทั้งภาครัฐและเอกชน

โดยงานในด้านมาตรฐานภูมิภาคนั้น สมอ. ได้เข้าร่วมกิจกรรมงานด้านมาตรฐาน และการรับรองในส่วนภูมิภาคกับ ASEAN Consultative Committee for Standards and Quality ACCSQ และ Asia Pacific Economic Cooperation :Standards and Conformance Sub-Committee

(APEC/CTI/SCSC) นอกจากนี้ยังได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่ม Pacific Area Standards Congress:
PASC

(5) ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (เอ็มเทค) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2556)

ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (MTEC) มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาแก้ไขปัญหาลูกหรือสร้างโอกาสใหม่ให้อุตสาหกรรมยางไทยโดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 การปรับปรุงพันธุ์ยางพาราทนแล้งโดยใช้เทคโนโลยีเอ็นเอ

กลุ่มที่ 2 นวัตกรรมเทคโนโลยีการผลิตยางธรรมชาติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดการใช้พลังงาน และลดมลพิษ ได้แก่ นวัตกรรมเครื่องจักรผลิตยางแท่ง นวัตกรรมเทคโนโลยีการผลิตยางแท่ง นวัตกรรมเทคโนโลยีการรักษาสภาพน้ำยางใหม่ และนวัตกรรมเตาให้ความร้อนโรงรมควันยางแผ่น

กลุ่มที่ 3 การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางล้อรถไทยโดยการปรับปรุงประสิทธิภาพของเครื่องจักรเพื่อการผลิต การเพิ่มความสามารถในการทดสอบคุณภาพยางล้อในประเทศให้ครอบคลุมมาตรฐานสากล และการวิจัยและพัฒนาคุณภาพยางล้อรถที่ผลิตโดยผู้ประกอบการไทย

กลุ่มที่ 4 การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมผลิตผลิตภัณฑ์จากน้ำยางไทย โดยการปรับปรุงประสิทธิภาพของเครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิตในอุตสาหกรรมถักมือยาง นวัตกรรมเทคโนโลยีการวัดตาในชั้นยางโดยใช้ตา อีเล็กตรอน และนวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากน้ำยางที่ปลอดภัยต่อการนำไปใช้งาน

การวิจัยของศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (เอ็มเทค) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มที่ 3 และ 4 สามารถเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางของประเทศไทย และเป็นการสร้างโอกาสในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ได้

(6) ศูนย์วิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมยางไทย (Research and Development Center for Thai Rubber Industry-RDCTRI)

จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สถาบันอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กลุ่มอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง) สมาคมผู้ผลิตถุงมือยางไทย สมาคมยางพาราไทย และสมาคมผู้ผลิตยางขึ้นไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมยางไทย, 2556)

- สนับสนุนทางด้านความรู้ เทคโนโลยีและการพัฒนาบุคลากร
1. ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางไทยโดยให้การ
 2. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์
 3. การผลิตนวัตกรรมเทคโนโลยียางโดยการวิจัยและพัฒนาโดยการให้บริการ
- ดังต่อไปนี้
- วิจัยและพัฒนา
 - บริการเทคนิค
 - การศึกษาและฝึกอบรม
 - บริการข้อมูล

(7) หน่วยวิจัยยางและเทคโนโลยี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (CRRIT)

เป็นหน่วยวิจัยเพื่อความเป็นเลิศในด้านการวิจัยและพัฒนายางธรรมชาติของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ คือ

1. ช่วยพัฒนายางธรรมชาติยุคใหม่และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทยสามารถคงสถานะความเป็นผู้นำของโลกในด้านการผลิตยางธรรมชาติ
2. เพื่อผลิตองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่ และนำไปบูรณาการกับงานทางวิศวกรรมเพื่อผลิตผลงานที่มีผลกระทบสูงและตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรมยางไทย
3. เพื่อเป็นศูนย์วิจัยด้านยางธรรมชาติที่เป็นที่รู้จักในระดับสากลโดยในปัจจุบันหน่วยวิจัยยางและเทคโนโลยี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีการวิจัยผลิตองค์ความรู้ใหม่หรือพัฒนาองค์ความรู้เดิมทางด้านยางธรรมชาติ ซึ่งจะนำไปสู่นวัตกรรมในการผลิตยาง สมบัติของยาง ยางเกรดที่ใช้ในเชิงพาณิชย์

4) หน่วยงานระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรม

(1) คณะกรรมการที่ปรึกษาของอาเซียนด้านมาตรฐานและคุณภาพผ่านทางคณะกรรมการด้านผลิตภัณฑ์ยาง (ACCSQ-RBPWG)

ACCSQ-RBPWG มีบทบาทสำคัญในการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ยางในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดนโยบายอาเซียนด้านมาตรฐานยางและผลิตภัณฑ์
2. การใช้ห้องปฏิบัติการทดสอบที่ได้รับการรับรอง
3. การยอมรับผลรายงานการทดสอบและสอบเทียบ
4. การปรับประสานมาตรฐานและกฎระเบียบทางเทคนิค
5. ความตกลงยอมรับร่วม (Mutual Recognition Arrangements)

โดยประเทศอินโดนีเซียเป็นผู้ริเริ่มผลิตข้อหมัดักด้านการกำหนดนโยบายอาเซียนด้านมาตรฐานยางและผลิตภัณฑ์ ประเทศมาเลเซียเป็นผู้ริเริ่มผลิตข้อหมัดักในความรับผิดชอบด้านการใช้ห้องปฏิบัติการทดสอบที่ได้รับการรับรองและการยอมรับผลรายงานการทดสอบและสอบเทียบของผลิตภัณฑ์ยางในอาเซียน ประเทศฟิลิปปินส์เป็นผู้ริเริ่มผลิตข้อหมัดักด้านการปรับประสานมาตรฐานและกฎระเบียบทางเทคนิค และประเทศสิงคโปร์เป็นผู้ริเริ่มผลิตข้อหมัดักด้านความตกลงยอมรับร่วม (Mutual Recognition Arrangements)

(2) บริษัทร่วมทุนยางพาราระหว่างประเทศ จำกัด

คณะรัฐมนตรีไทยได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2546 ให้จัดตั้งบริษัทร่วมทุนยางพาราระหว่างรัฐบาลสามประเทศ โดยรัฐบาลของทั้งสามประเทศเป็นผู้ถือหุ้น (ประเทศไทยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้น) ภายใต้กรอบ MoU ที่ลงนามไว้เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2545 โดยรัฐบาลไทยได้มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร) เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทั้งสองประเทศในการจัดตั้งบริษัทร่วมทุนฯ ดังกล่าว และได้มีการจัดตั้งบริษัทร่วมทุนฯ ในวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2547 ที่ประเทศไทย ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่รักษาเสถียรภาพราคายางพารา และช่วยเหลือให้เกษตรกรผู้ส่งออกให้สามารถขายยางพาราได้ในราคาที่เป็นธรรม มีภาวะคุ้มทุนการลงทุนเป็นสำคัญ (เปี่ยม ภาณุโรฤทธิ์, 2554: 43-47)

ในด้านการดำเนินงาน ได้มีจัดตั้งบริษัท ร่วมทุนฯ ขึ้นที่ประเทศไทยชื่อว่า “บริษัท ร่วมทุนยางพาราระหว่างประเทศ จำกัด หรือ International Rubber Consortium Limited: IRCo” โดยมีรัฐบาลของทั้งสามประเทศเป็นผู้ถือหุ้นและจดทะเบียนจัดตั้งแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2547 มีทุนจดทะเบียนเริ่มต้น 12 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ไทย 5.33 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อินโดนีเซีย 4.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มาเลเซีย 2.67 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ตามลำดับ ตามสัดส่วน 4:3:2 ที่ตกลงกันไว้โดยมีการชำระเงินลงทุนแล้วจากฝ่ายไทย 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อินโดนีเซีย 1.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมาเลเซีย 1.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รวมเป็นเงิน 4.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่สถาบันวิจัยยาง (ชั้น 2) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กลยุทธ์ในการดำเนินงานเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายางของ IRCo นั้น ปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่การติดตาม วิเคราะห์สถานการณ์ราคายางทั้งภายในและต่างประเทศ หากมีปัญหาราคายางตกต่ำ IRCo ก็จะเข้าไปป้องกันแก้ไขปัญหาราคายางตกต่ำ ซึ่งในปัจจุบันมีกลไกที่นำมาใช้ป้องกันปัญหาราคายางตกต่ำ ดังนี้

1. มาตรการการบริหารจัดการการผลิต (Supply Management Scheme: SMS) เป็นมาตรการระยะยาว (Long-term Measure) โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของสามประเทศให้การส่งเสริม แนะนำการขายพื้นที่ปลูกของเกษตรกรในประเทศตนเองให้สอดคล้อง เหมาะสมกับความต้องการของตลาดโลก มิฉะนั้น หากมีการปลูกยางพารามากเกินความต้องการของตลาดโลก ราคาที่จะตกต่ำ ซึ่งในส่วนของประเทศไทยนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการเกษตร และกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ

2. มาตรการการบริการจัดการการส่งออก (Agreed Export Tonnage Scheme: AETS)

เป็นมาตรการระยะสั้นไม่เกิน 1 ปี (Short-term Measure) โดยการควบคุมการส่งออกยางพาราของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ เป็นมาตรการที่รัฐบาลทั้งสามประเทศจะต้องควบคุมการส่งออกเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความขาดตกต่ำ โดยใช้กลไกกฎหมายหรือวิธีการต่างๆ เช่น การกำหนดโควตาการส่งออก การเก็บสต็อกสำรองยางในโกดังภายในประเทศเป็นร้อยละของปริมาณการส่งออกในช่วงนั้นๆ เป็นต้น ซึ่งในส่วนของประเทศไทยนั้น มีกรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยหลักที่รับผิดชอบ และมีองค์กรสนับสนุน ได้แก่ ผู้ส่งออกยางพาราที่เป็นสมาชิกของสมาคมยางพาราไทย (Thai Rubber Association: TRA)

3. กลยุทธ์ด้านการตลาด (Strategic Market Operations: SMO)

เป็นมาตรการที่ IRCo จะต้องเข้าไปซื้อขายยางพาราในตลาดที่มีปัญหา หากมีความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาราคายางตกต่ำ ซึ่ง IRCo เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ แต่ทั้งนี้นับตั้งแต่ก่อตั้ง IRCo เมื่อปี พ.ศ. 2547 ยังไม่มีความจำเป็นต้องเข้าไปซื้อขายยางพาราในตลาด เนื่องจากมาตรการ SMS และ AETS ยังสามารถดำเนินการได้ผลดี อย่างไรก็ตาม ทาง IRCo ก็มีการติดตามสถานการณ์ราคายางและปัจจัยแวดล้อมต่างๆ อย่างใกล้ชิดต่อเนื่องทุกวัน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ทัน่วงทีหากมีความจำเป็นต้องใช้มาตรการ SMO